

Lietuvos bekelės lenktynių čempionate visureigiai skirstomi į tris klases: „Tourism“, „Extreme“ ir „Sport“. Pirmosiose vairuotojai varžosi su daugmaž standartiniais visureigiais, kurie turi minimalias modifikacijas – dažniausiai apsiribojama padangų pakeitimu iš „gatvinių“ į labiau pritaikytas bekelei. „Extreme“ klasėje modifikacijų kiekis didesnis, čia neretai pridedama ir tempimo „gervė“, amortizatoriai, vidaus įranga, tačiau visureigis vis dar primena standartinį ir gali praeiti techninę apžiūrą bei būti naudojamas gatvėse. „Sport“ klasės visureigiai čia – tarsi iš kitos planetos.

Sportiniai visureigiai, kurie dalyvauja Lietuvos bekelės lenktynių („rally-raid“) čempionate, savo išvaizda ne visada primena transporto priemones, kurios galėtų išvažiuoti į gatves. Tai stipriai modifikuoti modeliai, pritaikyti važiavimui dideliu greičiu labai sudėtingais keliais ar visiškoms bekelėms. Kuo jie skiriasi nuo tų, kuriuos varžybose matome su „Tourism“ klasės lipdukais?

Pavyzdžiui, vienas 2018 m. „Tourism“ klasės lyderių, „Stihl“ ekipažo „Nissan Navara“, turi papildomą dugno apsaugą, bekelei skirtas padangas, papildomą apšvietimą, minimaliai patobulintą pakabą ir kelis papildomus atributus, netrukdančius to pačio automobilio naudoti kasdien. 2017 m. sezone pikapo ekipažas puikius rezultatus demonstravo tik su dugno apsauga ir bekelei skirtomis padangomis.

„Kuo skiriasi klasių visureigiai? Trumpas atsakymas būtų – viskuo. Visureigį parengti profesionaliam sportui nėra paprasta, detalės kiekvienose varžybose kenčia didžiules apkrovas ir turi būti dažnai keičiamos. Lietuvoje turime kelis visureigius, kurie parengti Dakaro bei kitoms pasaulinėms „rally-raid“ varžyboms ir dar saujelę sportinių modelių, kurie atitinka vietinių varžybų reikalavimus ir gali pasirodyti netolimame užsienyje. Tą saujelę žiūrovai galės pamatyti Tauragėje, paskutiniame Lietuvos „rally-raid“ čempionato etape, kur paaishkės šalies 2018 m. čempionas“, – teigia Lietuvos bekelės lenktynių čempionato organizatorius Gediminas Grigaitis.

Skirtumai tarp sporto šakų - neesminiai

Pagrindinis dalykas, apibrėžiantis skirtumus tarp sportinių ir kasdieninių visureigių, yra apibūdintas techniniame pase. Visi automobiliai turi matytą ir gerai žinomą žalią techninį pasą, o sportiniai – papildomą specialų Lietuvos automobilių sporto federacijos išduotą Sportinio automobilio techninį pasą. Jis suteikiamas tam tikrus reikalavimus atitinkantiems, sportui parengtiems automobiliams.

Esminiai sportinio automobilio paruošimo principai nesiskiria nuo jo paskirties – klasikiniam raliui, žiedinėms lenktynėms ar „rally-raid“ parengti modeliai turi tam tikrus reikalavimus atitinkančius saugos lankus, sportines sėdynes, diržus, gesinimo įrangą ir kitą atributiką. Tačiau tų pačių detalių reikalavimai skiriasi, o kai kuriems smulkesniems aksesuarams vienoje sporto šakose skiriama daugiau dėmesio. Kas svarbiausia „rally-raid“ sporte?

Lietuvos „rally-raid“ čempionate dalyvaujantys visureigiai turi FIA, LASF ar kitos automobilių sporto federacijos sertifikuotus saugos lankus, pagamintus pagal konkrečią schemą, nurodytą viename iš FIA tarptautinio sporto kodekso straipsnių. Saugos diržai privalo turėti mažiausiai keturis tvirtinimo taškus, galiojančią arba ne seniau nei prieš 5 metus pasibaigusią homologaciją. Privalomi ir mažiausiai du lengvai vairuotojui ir šturmanui pasiekiami įrenginiai, kuriais galima nukirpti ar nupjauti saugos diržus avarijos atveju. Ši detalė reikalinga dėl saugumo, jeigu avarijos atveju, kai reikia skubiai palikti automobilį (dėl gaisro, virtimo į vandens telkinį ar pan.) – tuomet ne visada įmanoma atsegti diržus paprastu būdu.

Lenktynininkas turi lengvai pasiekti ir gesintuvą. Šis turi būti pritvirtintas taip, kad atlaikytų 25G jėgą bet kuria kryptimi – toks reikalavimas yra tam, kad gesintuvas neišlėktų iš savo tvirtinimo vietos patyrus avariją. Salone skrendantis kelis kilogramus sveriantis metalo gabalas būtų labai pavojingas.

Kaip ir saugos diržams, analogiškai reikalavimai galioja ir sėdynėms – šios turi būti su galiojančia arba pasibaigusia ne seniau kaip prieš 5 metus FIA homologacija.

Konkretūs reikalavimai nustatyti ir elektros laidams, degalų tiekimo sistemai, bakui ir daugybei kitos įrangos. Patys sportininkai taip pat turi būti atitinkamai apsirengę – vilkėtis FIA standartą atitinkančias kojines, batus, apatinius rūbus, kombinezoną ir t. t.

Modifikacijoms vietos daug

Saugos diržų, sėdynės ir kitų išoriškai matomų atributų atitikimą FIA reikalavimams patikrinti nėra sudėtinga – prieš kiekvieną renginį tą atlieka varžybų teisėjai.

Lietuvos bekelės lenktynių čempionato „Sport“ klasės visureigiams yra nustatyti ir konkretūs reikalavimai techniniams komponentams. Taip daroma siekiant apriboti biudžeto įtaką rezultatui ir neleisti varžybose startuoti techninėmis galimybėmis varžovus stipriai lenkiančia technika. Pavyzdžiui, Dakaro ralyje Vaidoto Žalos ir Sauliaus Jurgelėno naudojamo visureigio kaina, lyginant su Lietuvos čempionate dalyvaujančių modelių, skiriasi bent 10 kartų – tokio lygio technika yra gerokai pranašesnė. Todėl Lietuvoje startuoti gali tik

serijinės gamybos lengvieji automobiliai.

Lietuvos „rally-raid“ čempionate dalyvaujančių visureigių variklių modifikacijos leidžiamos, tačiau iki tam tikro lygio – pavyzdžiui, patobulinti oro įsiurbimo sistemą galima įmontuojant vadinamąjį šnorkelį (oro įsiurbimo angą iškeliant iki stogo), tačiau prie atmosferinio variklio primontuoti turbokompresorių – jau nebe. Taip pat draudžiami ir iš kompozitinių medžiagų pagaminti ratlankiai bei stabdžių diskai.

Transmisijai apribojimai netaikomi – ji gali būti ir standartinė, ir sekvencinė. Automobilio pakabos patobulinimai nėra griežtai ribojami, tačiau jos eiga negali viršyti 500 mm (vientiso tilto tipo pakabai) ir 300 mm (nepriklausomai pakabai). Tokie reikalavimai pritaikyti prie vietos varžybų aktualių, tad Dakaro ralyje, kur visureigių vidutinis greitis didesnis, pakabos eigos apribojimai griežtesni – nepriklausomai 280 mm, o tiltui – 330 mm.

Tai – tik patys pagrindiniai reikalavimai visureigiams, o techninėje dokumentacijoje jų kur kas daugiau. Visus greičiausiai Lietuvos visureigius artėjančią savaitgalį bus galima pamatyti Tauragėje: šeštadienį jų laukia varžybos, o penktadienio vakarą, nuo 18 val. – techninė bei administracinė komisijos Taurų parke.

